

Świadomość i poglądy społeczeństwa regionu mazowieckiego na ochronę środowiska i rozwój zrównoważony

W 2005 roku Polska przystąpiła do udziału w ogólnoświatowym projekcie „Dekada Edukacji dla Rozwoju Zrównoważonego 2005–2014”, któremu patronuje UNESCO. Przedsięwzięcie to koordynuje wiele programów edukacyjnych, np.: „Education for All” i „United Nations Literacy Decade”. Pomiędzy działaniami realizowanymi w zakresie tych dwóch inicjatyw, a dekadą edukacji... United Nations Decade of Education for Sustainable Development istnieją bardzo ścisłe relacje, nawiązujące do celów milenijnych ONZ (Millennium Development Goals). Inicjatywy te uzupełniają się i nawzajem wspierają w dążeniu do rozwoju zrównoważonego stawiając na kluczową rolę edukacji w kształtowaniu społeczeństwa inteligentnego, wrażliwego i „ludzkiego” [1].

Rozwój zrównoważony został zdefiniowany w raporcie Gro Harlem Brundtland „Nasza wspólna przyszłość” w 1987 roku. Początkowo, jako prawo do zaspokajania potrzeb obecnej generacji bez ograniczania przyszłych pokoleń do zaspokajania ich potrzeb. Jednak szybko okazało się, że nadzieję na realizację tego hasła daje powiązanie rozwoju gospodarczego i społecznego wraz podniesieniem jakości życia w naturalnym, czystym środowisku. Obecnie uważa się, że rozwój zrównoważony na Ziemi to rozwój zaspokajający podstawowe potrzeby wszystkich ludzi, a jednocześnie dbający o ochronę, zachowanie i odnowę zdrowia i integralności systemów ekologicznych Ziemi, bez ryzyka, że potrzeby przyszłych pokoleń nie będą mogły być zaspokojone, a granice wytrzymałości Ziemi zostaną przekroczone”[2].

Rozwój zrównoważony to taki postęp społeczny, w którym następuje pogłębienie świadomości, wzrost zamożności społeczeństw oraz poprawa jakości życia w sposób, który nie prowadzi do pogorszenia stanu środowiska, a także stymuluje działanie na jego korzyść. Przyczynia się też do wzrostu wartości środowiska przyrodniczego w życiu człowieka. Rozwój zrównoważony to taki sposób gospodarowania biosferą, który umożliwia osiągnięcie największych trwałych korzyści z bieżącej produkcji i zbiorów, przy jednoczesnym zachowaniu potencjału środowiska dla zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń. Świadomość ekologiczna (środowiskowa) jest rozumiana jako obszar świadomości społecznej w odniesieniu do środowiska przyrodniczego, przejawia się zarówno w myśleniu jak i przeżyciach oraz społecznych standardach pojmowania, przeżywania jak i wartościowania biosfery [3]. Zgodnie z zapisem w Karcie Belgradzkiej środowisko to układ stosunków przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych, w których żyje

człowiek. Ta definicja określa dynamiczny i kompleksowy charakter środowiska. Ona też nadaje wymiar kształceniu środowiskowemu, niesłusznie nazywanemu edukacją ekologiczną [4].

Podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 roku opracowano program działań na XXI wiek pod nazwą AGENDA 21. Program uwzględniał zasady postępowania i edukacji państw na rzecz rozwoju zrównoważonego. Dziesięć lat później w 2002 roku, w Johannesburgu na kolejnym Szczycie Ziemi zweryfikowano postępy we wdrażaniu Agendy 21 oraz innych programów umożliwiających osiągnięcie rozwoju zrównoważonego. Okazało się, że działania krajów UE i innych w tym zakresie są niedostateczne. Zwrócono uwagę, że realizacja programów edukacyjnych musi uwzględniać lokalny charakter środowiska, warunki przyrodnicze, społeczne i ekonomiczne oraz kontekst kulturowy. UNESCO, jako główna agenda ONZ specjalizująca się w edukacji, została zobligowana do tworzenia i wdrażania odpowiednich standardów edukacji dla rozwoju zrównoważonego. Trzy miesiące po Szczycie Ziemi, 9 grudnia 2002 roku, Generalne Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych podjęło decyzję o ogłoszeniu 10 lat, począwszy od 1 stycznia 2005 roku, ogólnoświatową Dekadą Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju 2005 – 2014 (The United Nations Decade of Education for Sustainable Development 2005 - 2014). Celem Dekady jest wspieranie dążeń promujących rozwój zrównoważony społeczny, gospodarczy i ekologiczny. Stanowi ona również okazję do dokonania postępu w zakresie rozwoju człowieka oraz poprawy jakości kształcenia, w celu uczynienia z niego kluczowego czynnika przemian.

Wśród wielu kierunków określonych przez ONZ jako Milenijne – ważne miejsce zajmują następujące cele

- *Przeciwdziałanie ubóstwu.* Ubóstwo należy do największych i najpowszechniejszych problemów ludzi na świecie. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Osoby żyjące dłużej w ubóstwie tracą szansę poprawy sytuacji, ulegają marginalizacji społecznej. Ubóstwo to nie tylko niskie zarobki, ale również brak pracy, mieszkań, opieki zdrowotnej, szkolnictwa i miejsca w społeczeństwie.
- *Ochrona zasobów naturalnych środowiska* - stanowi jedno z priorytetowych zadań z zakresu rozwoju zrównoważonego. Problematyka z tym związana obejmuje między innymi:
 - zalesianie gruntów
 - ochronę gatunków roślin i zwierząt
 - ochronę wód gruntowych i podziemnych
 - redukcję zanieczyszczeń
 - zachowanie krajobrazu i cennych obiektów przyrodniczych

Prof. zw. dr hab. D. Cichy – kierownik Katedry Edukacji Ekologicznej i Środowiskowej WSP ZNP w Warszawie
Dr L. Tuszyńska – kierownik Pracowni Dydaktyki Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego

- zagospodarowanie odpadów
- zachowanie użytków ekologicznych
- *Promocja zdrowia* – proces umożliwiający jednostkom i grupom społecznym zwiększenie kontroli nad uwarunkowaniami zdrowia w celu poprawy ich stanu zdrowia oraz sprzyjający rozwijaniu zdrowego stylu życia, a także kształtowaniu innych środowiskowych i osobniczych czynników prowadzących do zdrowia. Należy integrować wszystkie sektory społeczne w celu ścisłej współpracy i zapewnienia działania na rzecz zdrowia dla wszystkich. Promocję zdrowia można określić jako nową strategię na polu zdrowia i życia społecznego, która z jednej strony jest działaniem w zakresie polityki społecznej, a z drugiej dążeniem do osiągnięcia i utrzymania zdrowia w oparciu o odpowiedni styl życia.
- *Prawa człowieka* - każdemu przysługują prawa, wynikające z godności człowieka, które są niezbywalne (nie można się ich zrzec) i nienaruszalne (istnieją niezależnie od władzy i nie mogą być przez nią regulowane). Poszanowanie praw człowieka i godności ludzkiej bywa uznawane za podstawę sprawiedliwości i pokoju na świecie. Zadaniem państwa jako instytucji jest ochrona tych praw.
- *Współpraca międzynarodowa* - Dekada Edukacji dla Rozwoju Zrównoważonego zwraca uwagę na międzynarodowe ustalenia takie jak: *Konwencja o Różnorodności Biologicznej*, która została przyjęta już w 1992 roku. Konwencja ustanowiła powstanie „Clearing-House Mechanism” (CHM) – mechanizmu wymiany informacji, aby zapewnić wszystkim krajom dostęp do informacji i technologii niezbędnych w pracy z różnorodnością biologiczną.
- *Ramowa Konwencja Klimatyczna*, według której, podpisane pod nią kraje zobowiązały się do sumarycznej redukcji swych emisji gazów szklarniowych¹⁾ o ok. 5,2% poziomu z 1990 roku. Redukcja ma nastąpić w latach 2008-2012.

Edukacja środowiskowa w Dekadzie Edukacji dla Rozwoju Zrównoważonego w Polsce

Założenia dekady edukacji mogą być osiągnięte przede wszystkim poprzez aktywną edukację formalną jak i nieformalną społeczności poszczególnych krajów. Niniejsza praca jest próbą określenia: świadomości i poglądów społeczności lokalnych w odniesieniu do ochrony środowiska i idei rozwoju zrównoważonego w Polsce na przykładzie województwa mazowieckiego. Badania prowadzono wśród indywidualnych mieszkańców, którzy stanowili 32,79% próby oraz grup studentów – 30,54%, nauczycieli – 36,77%, urzędników podczas zebrań społeczności lokalnych i spotkań edukacyjnych. W badaniach ankietowych wzięli udział - mieszkańcy następujących gmin województwa mazowieckiego: Brochów, Czosnów, Nowy Dwór Mazowiecki, Kobylka Radzymin, Wołomin i Warszawa. Liczba respondentów 385 stanowi 100% badanych z czego 87,78% stanowiły kobiety.

Pytania ankietowe dotyczyły :

- wiedzy na temat ochrony środowiska, różnorodności biologicznej i rozwoju zrównoważonego,

¹⁾ Do gazów szklarniowych zalicza się: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄), podtlenek azotu (NO₂), fluorowcopochodne węglowodorów (HFCs), perfluorowcowęglowodory (PFCs), sześćfluorek siarki (SF₆).

- wiedzy o działaniach gminy na rzecz rozwoju zrównoważonego,
- wiedzy o potrzebach gminy w zakresie ochrony środowiska,
- poglądów na działania samorządów lokalnych w zakresie edukacji środowiskowej,
- aktywności społeczności lokalnych w działaniach środowiskowych.

Wiedza społeczeństwa o ochronie środowiska, różnorodności biologicznej i zrównoważonym rozwoju

Pierwsza grupa pytań dotyczyła: zainteresowania badanych ochroną środowiska oraz poglądów i źródeł wiedzy o środowisku. 20% badanych zadeklarowało duże zainteresowanie ochroną środowiska. 68,18% uważa, że średnio interesuje się środowiskiem i jego ochroną. Natomiast 11,82% badanych mało interesuje ochroną środowiska. Respondenci w 21,40% swoje zainteresowanie ochroną środowiska uzasadniali charakterem pracy bądź kierunkiem studiów. Małe zainteresowanie ochroną środowiska uzasadniali brakiem czasu i twierdzeniem, że nic się nie da zrobić. Część respondentów nie potrafiła uzasadnić swoich odpowiedzi. Głównym źródłem informacji o tematyce środowiskowej według badanych są kursy (warsztaty, seminaria) tak odpowiedziało 50% na drugim miejscu znalazły się programy telewizyjne i radiowe (48,17%) a na trzecim miejscu literatura fachowa (41,03%). Badani najczęściej zwracają uwagę na zachowania przyjazne środowisku swojej rodziny (80,5% badanych) a najrzadziej na zachowania sąsiadów (32,9%). Na pytanie: Jakie działania środowiskowe powinno się podjąć w Państwa gminie? - 60,61% badanych wskazało na konieczność działań administracyjno-inwestycyjnych tylko 30,81% wskazało konieczność działań edukacyjnych. Ponadto 8,59% badanych wskazało na brak zainteresowania tematem.

Druga grupa pytań odnosiła się do świadomości społecznej o działaniach gminy na rzecz rozwoju zrównoważonego

Odpowiedzi na kolejne pytania przedstawiono w tabeli 1. Zgodnie z obowiązującym prawem ochrony środowiska[5] (Dz.U.2001.62.627 z dnia 20 czerwca 2001 r.). Każda gmina w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminny program ochrony środowiska. Władze gminy mają obowiązek poinformowania mieszkańców o jego założeniach. Ustawa określa postępowanie dotyczące odpadów. 81,90% respondentów sygnalizuje swoją wiedzę o selektywnej zbiórce odpadów. W znacznie mniejszym stopniu badani określają swoją wiedzę o istnieniu w gminie programu edukacji środowiskowej – 54,68%. Jednakże 90,97% ankietowanych widzi potrzebę utworzenia i realizacji programu edukacji środowiskowej, obejmującego dzieci, młodzież szkolną ale i dorosłych członków społeczności lokalnej

Potrzeby gminy w zakresie edukacji na rzecz ochrony środowiska

Respondenci oceniali swoją postawę i styl życia jako konsumenta w skali dziesięciostopniowej; Polecenie brzmiało: Proszę ocenić

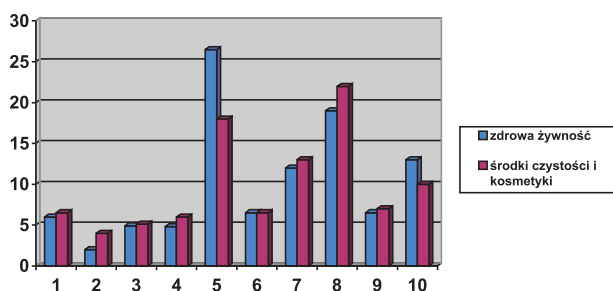
Tab. 1. Działania gminy na rzecz zrównoważonego rozwoju

Pytanie	TAK	NIE	NIE WIEM
Czy w Twojej gminie jest realizowany program edukacji środowiskowej	54,68%	5,14	40,18
Czy w Twojej gminie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów?	81,90%	12,50	5,60
Czy w najbliższej szkole istnieje koło ekologiczne (przyrodnicze)?	44,64%	14,16	41,20
Czy w Twojej gminie prowadzone są szkolenia nauczycieli w dziedzinie edukacji przyrodniczej?	43,28%	11,76	44,96
Czy w Twojej miejscowości jest możliwość uczestnictwa w programach edukacji ekologicznej poza szkołą?	38,67%	14,06%	47,27
Czy w Twojej gminie istnieje potrzeba realizacji programu edukacji środowiskowej dla lokalnej społeczności?	90,97%	0,62	8,41

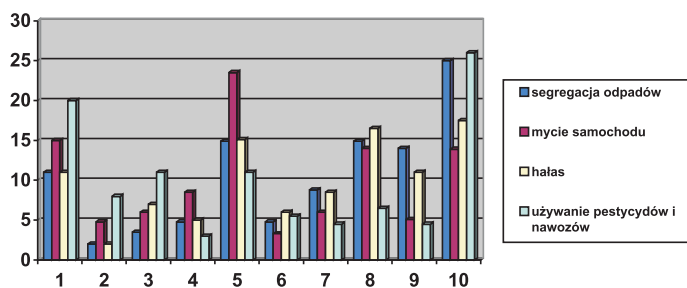
swoją postawę i styl życia jako konsumenta w skali od 1 do 10 biorąc pod uwagę:

- A. zdrową żywność
- B. środki czystości
- C. kosmetyki
- D. następujące zachowania w środowisku: D1 – segregacja odpadów, D2 –mycie samochodu, D3 – hałas, D4 –używanie pestycydów, nawozów.

Wyniki przedstawiono na rysunkach 1 i 2.

Rys. 1. Ocena postawy i stylu życia konsumenta w stosunku do zdrowej żywności, środków czystości i kosmetyków.

Rys. 2. Postawa i styl życia konsumenta w stosunku do zachowań w środowisku tj.: segregacja odpadów, mycie samochodu, hałas, używanie pestycydów i nawozów.

Jak wynika z rysunków - w stosunku do „zdrowej” żywności 43,19% oceniło swoją postawę konsumentką poniżej średniej – 5 punktów. Wysoko - na 10 punktów oceniło swoją postawę tylko

–12,01% respondentów. Biorąc pod uwagę używanie środków czystości bez fosforanów i kosmetyków, największa liczba – 21,25% oceniła swoją postawę pod tym względem na 8 punktów. Najwyżej na - 10 punktów oceniło swój styl życia - 16,85% badanych. Za zachowania w środowisku, takie jak: segregacja odpadów zastrzeżeń do siebie nie ma 24,64% respondentów – ocena 10 punktów. Niską samoocenę za segregacją odpadów (1 – 4 punkty) przyznało sobie 20,35%. Za mycie samochodu nie zagrażające środowisku na 14,91% oceniło się tylko na 1 punkt a 13,16% na 10 punktów.

Swoją pozytywną postawę w stosunku do zapobiegania zagrożeniu hałasem na 10 punktów ocenia 17, 89% badanych, natomiast tylko 1 punkt w skali dziesięciopunktowej przyznało sobie – 10 57% respondentów.

W stosunku do używania pestycydów i nawozów postawa respondentów jest podzielona ponieważ na 1-5 punktów oceniło się 53,21% a na 6 – 10 punktów 46,79% badanych. Z odpowiedzi na kolejne pytanie ankiety wynika, że istnieje potrzeba ochrony różnorodności biologicznej w środowisku lokalnym i o tym przekonanych było 76,08 % badanych. Na terenie swojej gminy dużą różnorodność biologiczną ekosystemów i gatunków dostrzega tylko 38,24% badanych a 17,35% uważa, że w ich gminie różnorodność biologiczna jest mała. Szczególnej troski i ochrony wymaga różnorodność ekosystemów i gatunków w lokalnym środowisku tak uważa 64,98% badanych. Zdaniem ankietowanych w gminach należałoby podjąć następujące działania środowiskowe: inwestycyjne i administracyjne – 60,61% (tu wymieniali wprowadzanie terenów zielonych w osiedlach, gospodarkę odpadami, budowę oczyszczalni ścieków). Działania edukacyjne proponowało 30,81% badanych, wymieniali: organizację i finansowanie projektów edukacyjnych, budowę i wykorzystanie ośrodków kultury jako ośrodków edukacji środowiskowej. „Nie wiem” – odpowiedziało –7,07%, ‘nie trzeba nic robić’ - odpowiedziało 1,52% badanych.

Poglądy społeczne na działalność samorządów lokalnych w zakresie edukacji środowiskowej

Grupa pytań ankietowych dotyczyła poglądów na działania samorządów lokalnych w zakresie edukacji środowiskowej.

Na pytanie: *Kto powinien prowadzić edukację środowiskową mieszkańców gminy?*

- 21,96% badanych odpowiedziało, że szkoła.
- 20,38% wskazało na urząd gminy
- 15,8% wskazało na organizacje społeczne (ekologiczne)

Zdaniem respondentów w programie edukacji środowiskowej społeczności lokalnych powinno się zwracać uwagę na następujące zagadnienia:

- gospodarka odpadami – tak uważa 57,99%,
- ochrona wód – 50,92% badanych,
- ochrona powietrza – 50,57%,
- rozwój zrównoważony – 33,53%.

Większość badanych jest przekonana o konieczności doksztalcenia w dziedzinie ochrony środowiska. 59,09% respondentów uważa, że nauczyciel wprowadzający na swoich zajęciach treści o tematyce środowiskowej zdecydowanie potrzebuje ciągłego doksztalcenia w tym zakresie.

W kolejnych odpowiedziach ankietowani mieli za zadanie ocenić program edukacji ekologicznej (środowiskowej) w miejscowej szkole w swojej gminie: bardzo dobrze oceniło program 9,18% badanych, 11,39% oceniło niedostatecznie a 18,99% nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie co może świadczyć o tym, że nie wiedzą o istnieniu takiego programu lub nie mają żadnego kontaktu z miejscową szkołą. Respondenci, którzy ocenili program dobrze i bardzo dobrze, w uzasadnieniach najczęściej pisali o działaniach szkoły jako ośrodka edukacji ekologicznej, kołach zainteresowań, prowadzeniu różnych działań systematycznych oraz o akcjach np. „Sprzątanie Świata”. Respondenci, którzy ocenili program szkoły niedostatecznie (11,39%) w uzasadnieniach pisali o braku kadry, braku pieniędzy, o małej ilości zajęć i braku programu.

Aktywność społeczną w środowisku lokalnym charakteryzują odpowiedzi na pytania ankiety o częstość podejmowania działań dla ochrony środowiska i zachowania różnorodności biologicznej. Respondenci odpowiadali, że:

- 29,00% podejmuje takie działania często,
- 45,92%, czasem podejmuje działania na rzecz ochrony środowiska,
- 19,34% działa rzadko na rzecz środowiska,
- 5,74% respondentów przyznała, że nigdy nie podejmuje takich działań.

W uzasadnieniach, ankietowani, którzy często podejmują działania społeczne pisali o swoich zainteresowaniach ochroną środowiska, że to co robią jest ważne dla społeczeństwa. Ci, którzy odpowiedzieli, że tylko czasami podejmują działania

środowiskowe, zwracali uwagę, że działania cechuje akcyjność a nie systematyczność podawano jako przykład akcje sprzątania świata. Respondenci, którzy odpowiedzieli, że rzadko podejmują działania środowiskowe uzasadniali to brakiem czasu i brakiem zainteresowania. Z odpowiedzi wynika, że ankietowani niezbyt chętnie bywają inicjatorami działań środowiskowych. Pytani natomiast o udział w już zorganizowanych działaniach odpowiadali podobnie: sporadycznie bierze udział – 48,14%, nigdy nie bierze udziału – 24,53%, często bierze udział – 22,36%, a bardzo często – 4,97%.

Natomiast 97,26% ankietowanych chciałoby aby informacja na temat gminnego programu ochrony środowiska była dostępna dla mieszkańców.

W tabeli 2 ankietowani dokonali oceny swojej wiedzy i postaw w stosunku do ochrony środowiska.

Z dalszych badań wynika, że kupując artykuły spożywcze i środki czystości:

- 97,24% badanych zwraca uwagę na: termin ważności,
- na znaki jakości zwraca uwagę – 61,26%,
- na opakowanie zwraca uwagę – 66,01% respondentów.

W celu sprawdzenia wiarygodności odpowiedzi dotyczących rozwoju zrównoważonego zadano ostatnie pytanie, które brzmiało: *Proszę krótko napisać, co Pan(i) rozumie pod pojęciem „rozwój zrównoważony”*: Odpowiedzi wskazują, że około 70% respondentów rozumie pojęcie ponieważ 13,19% udzieliło odpowiedzi poprawnej a 60,44% podało odpowiedź zbliżoną do prawidłowej, 26,37% podało odpowiedź błędną bądź nie odpowiedziało na to pytanie ankiety.

Analiza wyników

Na podstawie uzyskanych wyników badań można stwierdzić, że poziom wiedzy, wpływający na poglądy społeczeństwa, w dziedzinie ochrony środowiska jest niski pomimo, że ponad 70% badanych uważa, że rozumie pojęcie rozwoju zrównoważonego. Społeczności lokalne mało interesują się problemami ekologicznymi w swoim środowisku. Bardziej aktywna pod tym względem grupa stanowi zaledwie 20% badanych i uzasadnia swoje zainteresowania względami zawodowymi. Są to prawdopodobnie nauczyciele i studenci. Pozostali respondenci swoje małe zainteresowanie uzasadniali głównie brakiem czasu. Jako główne źródło informacji o problemach środowiska badani wymieniali: seminaria i warsztaty. Oznacza to, że takie formy edukacji środowiskowej najczęściej mają miejsce na terenie gmin. Warto również zwrócić uwagę na ekologiczne programy

Tab. 2. Samoocena wiedzy badanych przedstawicieli lokalnych społeczności

Pytanie	Tak %	Nie %
Rozumie pojęcie „rozwój zrównoważony” ?	70,81	29,19
Stosuje w praktyce zasady zrównoważonego rozwoju ?	57,25	42,75
Stosuje segregację odpadów w praktyce ?	75,97	24,03
Wykorzystuje wielokrotnie opakowania szklane, plastikowe, reklamówki?	87,74	12,26
Wie na czym polega rolnictwo ekologiczne ?	92,23	7,77
Wie jak działa biologiczna oczyszczalnia ścieków ?	74,83	25,17
Zna przynajmniej 2 metody badania zanieczyszczeń powietrza ?	62,37	37,63
Uważa, że ma wpływ na poprawę stanu środowiska?	76,67	23,33

telewizyjne i radiowe, z których korzysta 48,17% badanych.. Zapewne mają one wpływ wychowawczy na całe społeczeństwo. Z analizy uzyskanych odpowiedzi wynika, że na ogół ludzie jeśli już zwracają uwagę na zachowania środowiskowe, dotyczy to najczęściej rodziny (tak podaje 85,50% badanych). Natomiast mało interesują ich zachowania sąsiadów czy współpracowników.

Ponad 90% wszystkich respondentów uważa, że w ich gminie istnieje potrzeba opracowania i realizacji programu edukacji środowiskowej dla społeczności lokalnej. Może to świadczyć, że gminy nie posiadają programów lub, że programy edukacji środowiskowej w gminie są realizowane wyłącznie przez szkoły i placówki oświatowe. Z badań wynika, że 70,11% ankietowanych jest świadomych tego, że w ich gminie istnieje program ochrony środowiska, co nie znaczy, że zawiera on elementy edukacji środowiskowej społeczeństwa. Ponad 80% respondentów wie, że w ich gminie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów ale w tej dziedzinie tylko 25% bardzo dobrze ocenia swoją postawę. Ponad 50% badanych nie wie czy w najbliższej szkole jest koło ekologiczne lub przyrodnicze ani czy są prowadzone szkolenia nauczycieli w dziedzinie edukacji środowiskowej. Również więcej niż połowa badanych nie widzi możliwości uczestnictwa w programach edukacji środowiskowej realizowanych przez szkoły. Powyższe wyniki świadczą o małym zainteresowaniu społeczeństwa działaniami urzędu gminy i szkoły jak i zbyt małym oddziaływaniem szkoły na środowisko lokalne co może świadczyć o niezbyt dobrym przygotowaniu zarówno samorządowców jak i nauczycieli do prowadzenia projektów edukacyjnych na rzecz środowiska.

Spółeczeństwo oczekuje od samorządów lepszego zarządzania środowiskiem poprzez wprowadzanie terenów zielonych, budowę oczyszczalni ścieków, bezpiecznej gospodarki odpadami itp. W ankietach badani wskazali na potrzeby dotyczące przede wszystkim ochrony różnorodności biologicznej na terenie gminy (64,98%) oraz na potrzebę działań inwestycyjno-administracyjnych (60,62%). Na potrzebę edukacji środowiskowej społeczności lokalnej w gminach wskazało 30,81% badanych, którzy sugerowali administrację i finansowanie przez gminy projektów edukacyjnych dla lokalnego środowiska oraz wykorzystania istniejących i powołania nowych ośrodków edukacji ekologicznej, które byłyby inicjatorami i organizatorami projektów edukacyjnych na rzecz lokalnego środowiska przyrodniczego. Wydaje się, że integracja działań społeczności lokalnych wokół szkoły mogłaby przynieść obopólne korzyści w podnoszeniu świadomości środowiskowej i co za tym idzie, poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Poglądy badanych przedstawicieli społeczności lokalnych wydają się wskazywać, że oczekuje się od samorządów terytorialnych integracji w dziedzinie edukacji środowiskowej szkoły i dorosłych poprzez wprowadzenie do programu ochrony środowiska w gminie programu edukacji społeczeństwa.

Wydaje się, że aktywność społeczna przejawiająca się w działaniach na rzecz ochrony środowiska w perspektywie ma szansę rozwoju. W ankietach tylko 5,74% respondentów przyznało, że nigdy nie podejmuje działań na rzecz środowiska. Pozostali podejmują takie działania z różną częstotliwością co pozwala mieć nadzieję, że gdyby działania na rzecz lokalnego środowiska były inicjowane częściej, udział społeczności byłby większy.

Wnioski

Z analizy wyników badań można wnioskować, że:

- poziom wiedzy społeczeństwa dotyczącej ochrony środowiska, bioróżnorodności i zrównoważonego rozwoju jest nadal niski i wymaga działań nie tylko szkoły ale przede wszystkim rodziny i lokalnych instytucji;
- podniesienie poziomu wiedzy o działaniach gminy na rzecz rozwoju zrównoważonego można osiągnąć poprzez zwiększenie aktywności społeczeństwa i współpracę z urzędem gminy z instytucjami i lokalnym społeczeństwem;
- wiedza o potrzebach gminy w zakresie ochrony środowiska powinna pochodzić od lokalnych instytucji oraz od mieszkańców gminy;
- poglądy społeczeństwa na działania samorządów w zakresie edukacji środowiskowej można zmieniać wprowadzając do programu ochrony środowiska w gminie uporządkowane, zależne od lokalnych potrzeb elementy edukacji środowiskowej społeczeństwa;
- aktywność społeczeństwa w działaniach na rzecz środowiska należy zwiększać poprzez włączanie do gminnych projektów edukacyjnych instytucji prowadzących edukację formalną jak i nieformalną na terenie gminy.

LITERATURA

- [4] Cichy D.: Skuteczne strategie i metody współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym. [w:] Edukacja środowiskowa dla społeczności lokalnej s. 25 – 34., Wydawnictwo Instytutu Technologii i Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom, 2006.
- [1] Knap A.: Edukacja dla zrównoważonego rozwoju, NFOSiGW, www.ekoedu.pl, 2006.
- [2] Stappen: www.wikipedia.org.pl/wiki/Zrównoważony_rozwój, 2006
- [3] Tuszyńska L.: Edukacja ekologiczna dla nauczycieli i studentów, Wydawnictwo WSP-TWP, Warszawa, 2006.
- [5] Ustawa: Prawo Ochrony Środowiska

Międzynarodowa Ochrona Karpat

ABC Konwencji Karpackiej

- A – Konwencja Karpacka to międzynarodowe porozumienie, które powstało dla rozwoju Karpat, jednocześnie zapewniając ochronę środowiska i korzyści dla lokalnych mieszkańców
- B – Konwencja została podpisana w 2003 roku przez Polskę, Czechy, Słowację, Rumunię, Serbię i Czarnogórę, Ukrainę oraz Węgry.
- C – Konwencja ma znaczenie również dla Ciebie. Więcej informacji możesz znaleźć: www.carpathianconvention.org

Liga Ochrony Przyrody